

บทที่ 7

สรุปผลการวิจัย

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อทำการออกแบบโมเดลกระบวนการทำงานใหม่ของภาควิชาวิศวกรรมอุตสาหกรรม พร้อมทั้งระบุระบบสนับสนุนที่เหมาะสม เพื่อเป็นแนวทางในการปรับปรุงการดำเนินงานต่อไป โดยในขั้นแรกได้ทำการสร้างโมเดลการดำเนินงานของภาควิชาที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน (AS-IS Model) ขึ้นมาก่อน เพื่อเป็นพื้นฐาน และข้อมูลในการออกแบบ เป็นโมเดลการดำเนินงานที่ควรจะเป็น (TO-BE Model) ซึ่งมีขั้นตอนการวิจัยดังนี้

1. สร้าง AS-IS Model
2. ศึกษาโครงสร้างเบื้องต้น TO-BE Model
3. ออกแบบและปรับปรุงวิธีการดำเนินงานของกิจกรรม
4. สร้าง TO-BE Model

7.1 สรุปผลการสร้าง AS-IS Model

AS-IS Model สร้างขึ้นเพื่อเป็นข้อมูล ในการวิเคราะห์และปรับปรุงระบบการดำเนินงานของภาควิชา โดยขั้นตอนในการสร้าง เริ่มจากการเก็บรวบรวมข้อมูล ซึ่งมาจาก 3 ทาง คือ แผนผังองค์กร คู่มือการดำเนินงานของภาควิชา และจากการสัมภาษณ์ จากนั้นจึงทำการสร้าง AS-IS Model โดยเขียนอยู่ในรูปแบบ IDEF0 ทั้งนี้ในระหว่างดำเนินการสร้างโมเดล จำเป็นต้องทำการตรวจสอบความถูกต้องควบคู่ไปด้วย เพื่อไม่ให้โมเดลการดำเนินงานที่ได้คลาดเคลื่อนจากความเป็นจริง

สามารถสรุปลักษณะคร่าว ๆ ของ AS-IS Model ได้ดังนี้

1. ในระดับบนสุดของโมเดล ทำการแบ่งกิจกรรมตามลักษณะ Output ทั้งนี้ โดยถือว่า งานวิจัย และบริการวิชาการ มีความคล้ายคลึงกันมากจึงรวมกันไว้เป็นกิจกรรมเดียวกัน ทำให้สามารถแบ่งกิจกรรมออกได้เป็น 2 กิจกรรมเท่านั้น คือ ผลิตบัณฑิต และ ผลิตงานวิจัยและบริการวิชาการ
2. เนื้อหาส่วนใหญ่ของโมเดล จะมุ่งความสนใจไปที่ผลิตบัณฑิต เนื่องจากข้อมูลที่ได้เกี่ยวข้องกับการผลิตบัณฑิตแทบทั้งสิ้น รวมทั้งภาควิชาถือว่า การผลิตบัณฑิตเป็นหน้าที่หลักของภาควิชาอีกด้วย ดังนั้นกิจกรรมสนับสนุนทั้งหลาย เช่น วางแผน จัดหา และ บริหาร จัดการต่างๆ จึงถูกรวมอยู่ในการผลิตบัณฑิต

7.2 สรุปผลการศึกษาคู่มือโครงสร้างเบื้องต้น TO-BE Model

เพื่อให้ได้โครงสร้างของ TO-BE Model ที่ควรจะเป็นอย่างแท้จริง ต้องทำการวิเคราะห์ กิจกรรมที่ทำแล้วเพิ่มค่า กิจกรรมที่จำเป็น และ นโยบาย เสียก่อน จากนั้นจึงจะสามารถออกแบบโครงสร้าง TO-BE Model ได้

7.2.1 วิเคราะห์ Value/Non Value Added Activity

ทำให้ทราบถึงกิจกรรมที่ทำแล้วเพิ่มค่า (Value Added Activity) และกิจกรรมที่ทำแล้วไม่เพิ่มค่า (Non Value Added Activity) ซึ่งต้องทำการตัดออกจากระบบการดำเนินงานให้มากที่สุด

7.2.2 วิเคราะห์กิจกรรมที่จำเป็น

เพื่อให้กิจกรรมของ TO-BE Model เป็นกิจกรรมที่มีเหตุผลสมควรแก่การทำ เป็นกิจกรรมที่จำเป็นต้องทำจริง ๆ มิใช่กิจกรรมฟุ่มเฟือย ที่ปฏิบัติตามความเคยชินอย่างไร้ประสิทธิภาพ รวมทั้งเป็นการตรวจสอบถึงความครบถ้วนของกิจกรรมใน AS-IS Model ด้วยการวิเคราะห์อาศัยหลัก 5 M อันได้แก่ Man Machine Material Method และ Measurement นำมาวิเคราะห์ output ของภาควิชา ซึ่งปัจจัยเหล่านั้นจะทำให้เกิดกิจกรรมที่จำเป็นต่าง ๆ ตามมา

สรุปกิจกรรมที่ได้จากการวิเคราะห์นโยบายและวิเคราะห์กิจกรรมที่จำเป็น มีจำนวนทั้งสิ้น 106 กิจกรรม

7.2.3 วิเคราะห์นโยบาย

เพื่อให้ TO-BE Model ตอบสนองกับนโยบาย และวิสัยทัศน์ของมหาวิทยาลัย และสำนักงานประมาณ ซึ่งจะเป็นพื้นฐานในการปรับปรุงระบบในแนวทางที่ถูกต้อง และลดความขัดแย้งจากมหาวิทยาลัย นโยบายที่ทำการวิเคราะห์มีดังนี้

1. TQM และ การจัดทำแผนปฏิบัติการ

ประเด็นสำคัญอยู่ที่ ความครบถ้วนของกิจกรรม และส่วนของการจัดผลการดำเนินงานของกิจกรรม ซึ่งสอดคล้องกับนโยบายการกำหนดตัวชี้วัด (KPI)

2. CU-QA

ประเด็นสำคัญอยู่ที่ ความต้องการโมเดลการดำเนินงานที่ครอบคลุม ซึ่งแม้จะถูกสร้างขึ้นในคนละมุมมองกับ CU-QA แต่ก็สามารถปรับเปลี่ยนรูปแบบได้ไม่ยาก อีกทั้งยังเป็นประโยชน์สำหรับ CU-QA ในการแสดงภาพรวมของระบบด้วย

3. ความต้องการหาต้นทุนต่อหน่วย และต้นทุนต่อกิจกรรม

เป็นนโยบายจากสำนักงบประมาณ ที่ต้องการให้ทั้งมหาวิทยาลัย รวมทั้ง ภาควิชา หาต้นทุนต่อหน่วยในการผลิตบัณฑิต ทำให้เกิดความจำเป็นต้องนำเอาวิธีการคำนวณต้นทุนฐานกิจกรรม (ABC) เข้ามาใช้ เนื่องจากความสามารถในการคำนวณต้นทุนที่แม่นยำกว่า ประเด็นสำคัญอยู่ที่ การจะนำเอาวิธีการของ ABC มาใช้จำเป็นจะต้องระบุกิจกรรมทั้งหมดในภาควิชา รวมทั้งจัดโครงสร้างกิจกรรมตามหลักการบริหารฐานกิจกรรม (ABM) คือ แบ่งออกเป็น 2 ส่วนคือ

1. Core process
2. Support Process

สรุปการวิเคราะห์นโยบาย ทำให้เกิดความต้องการกิจกรรมใหม่ ซึ่งสนองตอบกับนโยบายต่าง ๆ 2 กิจกรรมคือ

1) การทำ ABM & ABC

ประเด็นสำคัญอยู่ที่ การจัดโครงสร้าง TO-BE Model ต้องทำการจัดแบบ Core process และ Support Process เพื่อสนับสนุนการทำ ABM และ ABC รวมทั้งต้องมีกิจกรรมที่ทำหน้าที่ในการคำนวณต้นทุนฐานกิจกรรมให้ TO-BE Model ด้วย

2) การทำ KPI

ต้องมีกิจกรรมที่ทำหน้าที่ ประเมินการดำเนินงานออกมาเป็น ดัชนีชี้วัด (KPI) เพื่อบ่งบอกถึงสมรรถนะการดำเนินงานของภาควิชา แต่เนื่องจากปัจจุบัน ภาควิชา ยังไม่ได้มีการกำหนด KPI ที่ชัดเจน จึงต้องทำการกำหนด KPI ของภาควิชา ก่อน จากนั้นจึงวิเคราะห์ถึงกิจกรรมที่ก่อให้เกิดตัวชี้วัด (KPI) เหล่านั้น เพื่อทำการวางแผนเก็บข้อมูล และนำมาประมวลผลเป็น KPI ซึ่งจะช่วยให้ทราบถึงกิจกรรมที่ไม่มีใน AS-IS Model แต่ต้องมีใน TO-BE Model เพื่อตอบสนองกับการวัดสมรรถนะของภาควิชา

7.2.4 สรุปการจัดโครงสร้างกิจกรรมเบื้องต้น

นำเอากิจกรรมที่ได้จากการวิเคราะห์นโยบาย และการวิเคราะห์กิจกรรมที่จำเป็น มาจัดโครงสร้าง ตามแบบ Core process และ Support process ทำให้ได้เป็นโครงสร้างเบื้องต้นของ TO-BE Model มีลักษณะที่สำคัญคือ

- 1) บริหารภาควิชา เป็น Support process ที่สนับสนุนการดำเนินงานของกิจกรรมใน Core process ทั้ง 3 อย่าง คือ ผลิตบัณฑิต ผลิตงานวิจัย-วิชาการ และผลิตบริการวิชาการ
- 2) กิจกรรมผลิตงานวิจัย แยกกับ ผลิตบริการวิชาการ ถึงแม้ว่าวิธีการดำเนินงานจะคล้ายกัน แต่ผลลัพธ์ของการดำเนินงานแตกต่างกัน การแยกกิจกรรม ทำให้มองเห็นถึงความแตกต่างของ output ได้ชัดเจนขึ้น
- 3) วัตถุประสงค์และประกันคุณภาพ เป็น Support System ที่เป็นกิจกรรมสนับสนุนนโยบาย ถึงแยกไว้ต่างหากเนื่องจากความชัดเจนในการดำเนินงาน อีกทั้ง การประกันคุณภาพได้ขยายขอบเขตให้ครอบคลุมการดำเนินงานทั้งหมดของภาควิชา

7.3 สรุปการออกแบบและปรับปรุงวิธีการดำเนินงานของกิจกรรม

จุดประสงค์ เพื่อให้เห็นถึงแนวทางในการนำเอาระบบสนับสนุนเข้ามาใช้ในการปรับปรุงการทำงานที่เป็นอยู่ใน AS-IS Model ซึ่งจะเป็นรายละเอียดของการดำเนินงานใน TO-BE Model

7.3.1 กิจกรรมที่ควรปรับปรุงใน AS-IS Model ได้แก่

- 1) กิจกรรมวางแผนและจัดทำงบประมาณ
 ประสบปัญหา ขาดข้อมูลประเมินรายรับที่ใช้วางแผน ความยุ่งยากในการทำการจัดสรรงบประมาณ และไม่มีระบบติดตามประเมินผลแผน เพื่อตรวจสอบการใช้งบประมาณ
- 2) กิจกรรมจัดหาพัสดุ
 ประสบปัญหา ความซ้ำซ้อนในการจัดทำเอกสารจัดซื้อ

3) กิจกรรมตรวจรับและออกรหัสครุภัณฑ์

ประสบปัญหา ความไม่มีมาตรฐานในการออกรหัสครุภัณฑ์ รวมทั้งไม่มีฐานข้อมูลของครุภัณฑ์ที่เหมาะสม

4) กิจกรรมโอนย้ายและตรวจนับครุภัณฑ์

ประสบปัญหา ขาดการบันทึกข้อมูลการซ่อมแซม การรับประกัน ทำให้ผู้บริหารขาดข้อมูลในการตัดสินใจ

5) กิจกรรมบำรุงรักษาเชิงป้องกัน

ประสบปัญหา ขาดการบันทึกผลการบำรุงรักษาฐานข้อมูลที่สามารถเรียกดู และนำมาพิจารณาการวางแผนบำรุงรักษาได้สะดวก

7.3.2 กิจกรรมที่ต้องออกแบบใหม่

นอกจากนี้กิจกรรมที่ต้องมีเพื่อตอบสนองนโยบาย สามารถวิเคราะห์ถึงปัญหาหลักที่เป็นอุปสรรคต่อการดำเนินกิจกรรมได้ดังนี้

1) ABC

ปัญหาหลักในการทำ ABC คือ ไม่มีโครงสร้างกิจกรรม และขาดความสามารถในการดึงข้อมูลค่าใช้จ่าย มาทำการคำนวณต้นทุนฐานกิจกรรม

2) KPI

ปัญหาหลักคือ การดึงข้อมูล ผลการดำเนินงานในกิจกรรมต่างๆ มาประมวลผลเป็น KPI การดำเนินงานของภาควิชา กระทำได้ลำบาก

7.3.3 ออกแบบระบบสนับสนุน

นำเอาเทคโนโลยีสารสนเทศ เข้ามาแก้ไขปัญหา โดยออกแบบระบบให้มีลักษณะการทำงานแบบ Web Based เนื่องจากมีการเชื่อมโยงข้อมูลระหว่างกิจกรรม และระบบรวมทั้งการทำงานแบบ Web Based มีความยืดหยุ่นมากกว่าระบบที่เป็นแบบ Application คือสามารถทำงานได้ทุกที่ที่เชื่อมต่อ Network

ระบบสนับสนุนที่ออกแบบประกอบด้วย 4 ระบบใหญ่ ๆ คือ

1) Budgeting System ทำหน้าที่

(1) ประเมินรายรับ

คำนวณยอดรายรับที่พึงได้ของภาควิชา ตามหลักเกณฑ์ของมหาวิทยาลัย

(2) สนับสนุนการจัดสรร

ช่วยเปรียบเทียบยอดรายรับกับยอดความต้องการ เพื่อลดเวลาในการจัดสรรงบประมาณ

(3) ติดตามประเมินผลแผน

ตรวจสอบงบประมาณที่เหลือของแต่ละ Lab และ มีสรุปการใช้จ่ายเงินของแต่ละ Lab รวมทั้งออกเอกสารการจัดซื้อที่เกี่ยวข้องให้เพื่อลดความยุ่งยากในการจัดซื้อ

2) Asset System ทำหน้าที่

(1) ออก Barcode รหัสครุภัณฑ์

เพื่อเก็บเป็นฐานข้อมูลครุภัณฑ์ ง่ายต่อการสืบค้นประวัติข้อมูลต่างๆ

(2) Load และ Update ข้อมูลต่างๆในฐานข้อมูลครุภัณฑ์

ทำให้มีข้อมูลการโอนย้าย ซึ่งจะช่วยอำนวยความสะดวกในการตรวจนับประจำปี มีข้อมูลการซ่อม การรับประกัน รวมทั้งการบำรุงรักษาเชิงป้องกัน

3) KPI System ทำหน้าที่

รวบรวมข้อมูลการดำเนินงาน จากแบบสอบถามและฐานข้อมูลต่างๆ กำหนด target ของ KPI และทำการประมวลผล KPI ออกมาพร้อมทั้งประเมินผลเปรียบเทียบกับ target ที่ตั้งไว้ เพื่อบ่งบอกสมรรถนะของภาควิชา ให้ผู้บริหารได้รับทราบ

4) ABC System ทำหน้าที่

ดึงข้อมูลค่าใช้จ่ายฐานข้อมูล Budgeting System และรับข้อมูลการกำหนดกิจกรรม และตัวหลักต้นกิจกรรม กำหนดต้นทุนฐานกิจกรรม และต้นทุนต่อหน่วย พร้อมแสดงผลให้ผู้บริหารทราบ

ระบบสนับสนุนทั้ง 4 ช่วยแก้ปัญหาต่างๆ ในกิจกรรมที่ทำการวิเคราะห์ และส่งผลให้การดำเนินงานในกิจกรรมนั้นๆ เปลี่ยนแปลงไปด้วย ซึ่งจะเป็นข้อมูลในการสร้าง TO-BE Model

7.4 สรุปการสร้าง TO-BE Model

โครงสร้างเบื้องต้น และวิธีการทำงานที่เปลี่ยนแปลงไป เนื่องจากการนำเอา ระบบสนับสนุนเข้ามาใช้ เป็นข้อมูลที่เพียงพอต่อการสร้าง TO-BE Model ในรูปแบบ IDEF0 ซึ่งตอบสนองกับวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ได้

จาก TO-BE Model ที่สร้างขึ้น สามารถสรุปข้อแตกต่างระหว่าง TO-BE Model กับ AS-IS Model ได้ดังนี้

ตารางที่ 59 เปรียบเทียบข้อแตกต่างระหว่าง TO-BE Model กับ AS-IS Model

	AS-IS Model	TO-BE Model
โครงสร้าง	จัดกิจกรรมตามขั้นตอนการทำงาน เดิม ไม่เห็นกิจกรรมที่ใช้ทรัพยากร ร่วมกันระหว่าง output	แยกตาม Core process และ Support process ช่วยสนับสนุน การคิดต้นทุนฐานกิจกรรม
จำนวนกิจกรรม	น้อย แต่ไม่ครบถ้วน	มากกว่า แต่ครบถ้วนและมีกิจกรรม สนองนโยบายเพิ่มเข้ามา
การทำงาน	ไม่เปลี่ยนแปลง	เห็นถึงแนวทางในการนำเอาระบบ สนับสนุนเข้ามาใช้ในอนาคต
ประกันคุณภาพ	เฉพาะการผลิตบัณฑิต	ขยายขอบเขต ครอบคลุมทุกส่วน ของการดำเนินงาน

7.5 ข้อเสนอแนะ

1. การกำหนดกิจกรรมในโมเดลการดำเนินงาน เป็นเรื่องที่ต้องร่วมกันพิจารณา เนื่องจากมีความเกี่ยวข้องกับทุกส่วนงาน ดังนั้นเพื่อความครบถ้วน และลดข้อ ขัดแย้ง ควรทำการระดมสมอง และจัดประชุม เพื่อพิจารณาและกำหนดกิจกรรมร่วมกัน
2. แนวคิดในการทำระบบสนับสนุนลดความซ้ำซ้อนของงานเอกสารการจัดซื้อ สามารถนำไปพัฒนาต่อเป็นระบบการดำเนินงานที่ลดการใช้เอกสาร (Paperless) ทั้งระบบของการดำเนินงานภาควิชา โดยการวิเคราะห์ถึงข้อมูล หรือลักษณะของเอกสารในภาควิชา ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ เอกสารที่

ใช้ส่งข้อมูลกันภายในภาควิชา กับเอกสารที่ใช้ส่งข้อมูลออกนอกภาควิชา จะเห็นได้ว่า เอกสารประเภทแรก เป็นไปเพื่อการดำเนินงานที่อยู่ภายในภาควิชา ส่วนใหญ่มีลักษณะเป็นการแจ้งให้ทราบ หรือขออนุมัติ เท่านั้น การใช้เอกสารดำเนินการย่อมทำให้เกิด การออกเอกสาร ส่งเอกสาร และการจัดเก็บเอกสารที่ยุงยาก ซึ่งหากนำเอาระบบ Network เข้ามาใช้ในการส่งข้อมูลภายในภาควิชา แทน เอกสารงานที่ใช้ในการดำเนินงานย่อมลดลง นอกจากนี้ยังมีประโยชน์ในเรื่องของออกแบบสอบถามต่างๆ เมื่อจัดทำเป็นระบบ Network แล้ว ก็จะทำให้ลดเวลาทำงานลง อย่างไรก็ตาม ในส่วนของเอกสารที่จำเป็นต้องส่งออกภายนอกภาควิชา เนื่องจากต้องติดต่อกับภายนอกจึงไม่สามารถลดการออกเอกสารได้ แต่ก็ควรที่จะทำการวิเคราะห์ และจัดทำระบบสนับสนุนเพื่อลดความซ้ำซ้อนในการออกเอกสาร เช่นเดียวกับในงานด้านจัดซื้อ เพื่อความมีประสิทธิภาพในการดำเนินงาน

3. การกำหนด KPI เรื่องที่เกี่ยวข้องกับฝ่าย เพื่อให้ KPI ที่กำหนด มีความครบถ้วน และเหมาะสม จึงควรทำการสังเคราะห์ KPI จากการระดมสมองของทุกฝ่าย ซึ่งอาจใช้แนวคิดของ Nominal Group Technique : NGT เข้าช่วยในการตัดสินใจ เพื่อให้การกำหนด KPI กระทำได้ง่ายขึ้น และลดความขัดแย้งต่างๆ การนำเอา NGT นี้มาใช้ในการตัดสินใจกระทำได้โดย ให้ผู้ที่ร่วมทำการกำหนดตัวชี้วัด จัดลำดับความสำคัญของตัวชี้วัด จากตัวชี้วัดทั้งหมดที่พิจารณาได้ จากนั้น ให้ผู้ที่ร่วมทำการกำหนดตัวชี้วัด แต่ละคนอธิบายแนวคิด และเหตุผลในการจัดอันดับต่อที่ประชุมเพื่อหาฉันทานุมติในการกำหนดตัวชี้วัดสำหรับเกณฑ์ต่างๆ จากนั้นทำการออกแบบสอบถามเพื่อขอข้อคิดเห็นสำหรับ KPI ที่ได้สร้างขึ้น ซึ่งควรเพิ่มจำนวนแบบสอบถามให้มากขึ้น เพื่อเพิ่มความเชื่อมั่นของข้อมูล ซึ่งจะเป็นแนวทางในการกำหนด KPI ที่เหมาะสมในครั้งต่อไป
4. งานวิจัยนี้ มุ่งเน้นในด้านการออกแบบ เป็นการเสนอแนวคิดที่พิจารณาแล้วว่า น่าจะสามารถกระทำได้จริง ซึ่งการนำเอาระบบสนับสนุนเข้ามาใช้นั้น ในทางปฏิบัติ ควรพิจารณาถึงความคุ้มค่า (Cost & Benefit) เสียก่อน โดยเปรียบเทียบถึงค่าใช้จ่ายในการจัดทำระบบสนับสนุน กับ ประสิทธิภาพที่เพิ่มขึ้นเมื่อนำเอาระบบสนับสนุนดังกล่าวมาใช้ ระบบสนับสนุนที่ใช้เทคโนโลยีสูงย่อมสะดวกในการใช้ แต่ค่าใช้จ่ายก็สูงขึ้นตามไปด้วย ยกตัวอย่างเช่น ระบบสนับสนุนควบคุมทะเบียนครุภัณฑ์ ลักษณะของเครื่องอ่าน Barcode สามารถกำหนดได้หลายแบบ เช่น แบบไร้สายที่เก็บข้อมูลได้ แบบมีสายที่ต่อกับ PDA

หรือ แบบไร้สายที่ส่งข้อมูลเข้าคอมพิวเตอร์ Notebook (ในวิทยานิพนธ์นี้เลือกใช้แบบสุดท้ายเพราะคิดว่าคุ้มค่าที่สุด) เป็นต้น การเลือกเพื่อนำมาใช้จริง ควรพิจารณาให้รอบคอบ หากเป็นองค์กรที่มีการโอนย้ายครุภัณฑ์บ่อยมาก การใช้เครื่องอ่าน Barcode ไร้สายที่เก็บข้อมูลได้ย่อยสะดวกกว่า แบบไร้สายที่ส่งข้อมูลเข้าเครื่องคอมพิวเตอร์ Notebook แต่ราคาก็สูงกว่าเช่นกัน

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย